

Online testy na
www.psyhotesty.psyx.cz

EQ-TEST

Test emoční inteligence Dokážete komunikovat s druhými, umíte správně odhadnout, jak se cítí? Vládnete svým emocím nebo ony ovládají vás?

OSPAT

Test typů a poruch osobnosti Jaké je celkové zaměření vaší osobnosti? Nemáte některé vlastnosti příliš silně nebo naopak příliš slabě vyvinuté?

BITEPT

Test psychických poruch Dělá vám starosti vaše psychika? Chcete pomoci odhadnout, jak jste na tom s duševním zdravím?

FULJOB

Test profesní orientace Na jakou školu nebo práci se hodíte? S jakou profesí ladí vaše osobnost?

MEMREX

Test paměti Jak funguje vaše paměť? Jak dobří jste v zapamatování a vybavení?

COGIT

Vývoj morálního usuzování

PhDr. Michaela Peterková, www.psyx.cz

Klíčovým problémem morálky je otázka "dobra" a "zla", resp. "správného" a "špatného". Filozofie, resp. etika řeší problém morálky snad po celou dobu od svého vzniku s tím, že se zaměřuje spíše na to, jak by lidé jednat měli. Psychologie se zase snaží zjistit zejména to, proč lidé jednají tak, jak jednají. (Hranice mezi filozofií a psychologií jsou ovšem (nejen) v této věci velmi neostré.)

Oblast morálky však není rezervována pouze pro vědce - týká se každého z nás, protože všichni jsme si za morálnost či nemorálnost svého jednání odpovědní sami.

Psychologickými aspekty morálky se kromě jiných intenzivně zabýval americký psycholog Lawrence Kohlberg. Zajímal se především o to, na základě čeho považují lidé určité jednání za spravedlivé nebo nespravedlivé. Zkoumal, jak lidé vnímají morální problémy a jakým způsobem se je pokoušejí řešit.

Kohlberg postuloval celkem šest stupňů morálního usuzování a vždy po dvou je podřadil třem základním rovinám - předkonvenční, konvenční a postkonvenční.

Hierarchicky nejnižší jsou předkonvenční morální úsudky, které se zakládají na vnějších důsledcích jednání a vlastních potřebách. Morálnost jednání je posuzována podle toho, jaké hmotné důsledky toto jednání přináší a jak uspokojuje vlastní potřeby; okolí není zohledňováno.

Pro konvenční morálku, jak je zřejmé již z pojmenování, je určující dodržování konvencí, tzn. že klíčové je zde přizpůsobení se většinovým hodnotám a představám. Morální je to, co se líbí ostatním a s čím souhlasí představitelé autority.

Nejvýše stojí postkonvenční morální usuzování. Zakládá se na principech a hodnotách, které jsou platné nezávisle na autoritách (skupinách i jednotlivcích), jež tyto principy zastupují. Jde o respektování všeobecných individuálních práv; rozhodování je založeno na abstraktních etických principech a respektuje lidskou rovnost a důstojnost.

Jednotlivé stupně neslouží jen tomu, abychom k některému z nich přiřadili sebe nebo někoho jiného; jsou zároveň stupni vývojovými. Schody morálního usuzování nelze zdolávat po dvou (ani po třech, ...) - to znamená, že jsme-li momentálně např. na stupni 4, museli jsme předtím projít popořadě stupni 1, 2 a 3.

🚦 Předkonvenční morálka

Stupeň 1 - orientace na trest a poslušnost

Hodnocení morálnosti jednání závisí na hmotných důsledcích tohoto jednání. Je-li určité chování potrestáno, je považováno za špatné a

Test mentálního výkonu

Myslíte vám to pružně, rychle a bezchybně? Nesehláváte v pozornosti? Necháte se snadno rozhodit?

Online testy na

www.psychotesty.psyx.cz

Psychologické testování pro firmy a personalisty

* zjistíte schopnosti a vlastnosti svých zaměstnanců a uchazečů o práci

* profesionální testy za minimální ceny

* online a s výsledky ihned

www.profi.psychnet.cz

naopak - následuje-li odměna, je takové chování považováno za dobré. Úmysl jednání není pro hodnocení vůbec důležitý. Někdy se používá termínu "kvantitativní morálka" - nechtěně ublížit dvěma lidem je "horší", než úmyslně zranit jednoho člověka. Morálka také velmi závisí na konkrétní situaci - pokud se stane, že nějaké špatné chování zůstane bez trestu (a případně je ještě odměněno), není již špatné, ale rázem se stává dobrým.

Stupeň 2 - účelová orientace

Správné jednání je takové, které uspokojuje vlastní potřeby. Člověk na tomto stupni již sice respektuje, že existují také jiní lidé s jinými zájmy, ale mezilidské vztahy mají pouze tržní povahu - jsou žádoucí do té míry, do které napomáhají vlastním zájmům. Mezi dětmi lze pozorovat urputnou snahu o naprostou rovnost (prvňáček vyčítá rodičům, že mladšímu sourozenci pomáhají se zavazováním tkaniček a jemu už ne). Dospělí na této morální úrovni mezi sebou udržují čistě účelové vztahy; jejich vzájemnost není otázkou loajality ani úsilí o spravedlnost.

✚ Konvenční morálka

Stupeň 3 - orientace na souhlas ostatních

Hlavní snahou člověka nacházejícím se na tomto stupni je vyhovět očekávání druhých a být v jejich očích "dobrým člověkem". Oceňovány jsou vlídnost, slušnost a zdvořilost. Jednání je často posuzováno stylem "on to myslel dobře". Charakteristické je podřízení se normám sociální skupiny (rodina, pracovní kolektiv, zájmové sdružení, parta kamarádů apod.).

Pod tento stupeň patří ovšem i dospívající, kteří namísto vlídnosti jsou v klídku, zdvořilost nahrazují klackovitým chováním a přívětivost sžíravou kritikou. Jejich výstřední chování a úprava zevnějšku je však paradoxně usvědčující z konvenčnosti jejich myšlení - správné je to, co za správné považují ostatní (v tomto případě jejich vrstevníci).

Stupeň 4 - orientace na právo a pořádek

Tento stupeň je charakterizován tzv. právním pozitivismem. Znamená to nekritické respektování řádně nastolených zákonů, respektování autorit a řádné plnění svých povinností. Jednání je posuzováno přísně "technicky"; správné je to, co odpovídá zákonu. Citlivé individuální zhodnocení buď úplně chybí, nebo pokládáno za nevýznamné.

✚ Postkonvenční morálka

Stupeň 5 - orientace na zákonné chování a sociální úmluvy

Správnost jednání je posuzována podle všeobecně přijímaných práv a standardů; cílem je dosáhnout co největšího užitku pro co nejvíce lidí. Život a svoboda jsou absolutními hodnotami. Oproti předchozímu stupni, kde je právo rovno zákonu, zde právo stojí nad zákonem - jinými slovy ne vše, co je zákon, je také právo. Člověk již neslouží zákonu, ale zákon slouží člověku, čímž je umožněna vyšší míra spravedlnosti. Jedinec sice nebere právo úplně do svých rukou, ale je schopen rozeznat, zda by použití zákona nevedlo k bezpráví. Člověk také ví, že jeho vlastní normy a hodnoty jsou relativní, takže jeho úsilí směřuje k takovým pravidlům, která umožňují nalezení konsenzu.

Inteligentní test osobnosti IES

* hodnotí 14 klíčových lidských vlastností

www.psychnet.cz

Kurzy základů psychologie přes internet

* z každého se může stát dobrý psycholog-amatér

* kurzy pro každého, kdo se o psychologii "jen" zajímá a pro uchazeče o studium psychologie

Stupeň 6 - orientace na všeobecně platné etické principy

Právo je na tomto stupni vymezeno jako vědomé rozhodnutí, přijaté na základě jeho shody se zvolenými etickými principy. Tyto principy jsou abstraktní povahy - např. Kantův kategorický imperativ*; nekonkrétní jako třeba biblické Desatero. Jednání podléhá univerzálním principům spravedlnosti, lidské vzájemnosti, rovnosti práv a respektování důstojnosti každého jednotlivého člověka. Při rozhodování je třeba vcítit se do situace všech zúčastněných a vzít v potaz všechny jejich nároky; ovšem s vědomím, že se v kterémkoli místě svých představ můžeme také mýlit. Morálka na tomto stupni se neopírá o nic konkrétního; je založena výhradně intuitivně.

Při posuzování morální úrovně ostatních lidí je vždy na místě velká opatrnost.

A na závěr: Je vyšší stupeň morálního uvažování "lepší", než stupeň nižší? Odpovíme-li, že ne, pak odmítáme celou Kohlbergovu teorii.

Horst Heidbrink, autor publikace Psychologie morálního vývoje (1997), která posloužila jako podklad pro tento text, zde uvádí opačné stanovisko: Vyšší úroveň morálky není jen "jiná" než nižší úroveň, nýbrž si činí nárok být "lepší", a to v absolutním smyslu toho slova. Naše vlastní já se putováním po morálních stupních směrem vzhůru osvobozuje od své vázanosti VE světě a směřuje k integrovanějšímu vztahu KE světu - a v tomto smyslu jsou vyšší stupně kvalitativně výše (jsou "lepší"), než stupně nižší. Ovšem pozor - tohle vůbec neznamená, že člověk na vyšším stupně morálního uvažování je lepší, než člověk uvažující na nižším stupni. Hodnotu člověka nelze nijak odstupňovat, hodnota člověka spočívá jednoduše v tom, že je člověk, a to bez ohledu na jeho morálku, schopnosti, myšlení, chování atd. O nikom nelze prohlásit, že je lepší nebo horší člověk než někdo jiný. Svou lidskou hodnotu má každý zajištěnou již prostým faktem své existence. Můžeme tedy hovořit o "lepší" a "horší" morálce, nebo o morálce vyšší či nižší úrovně, ale žádné z těchto adjektiv nelze přímo spojovat s nositelem oné morálky.

* Jedna z verzí tohoto imperativu zní: "Jednej podle té maximy, od níž můžeš současně chtít, aby se stala obecným zákonem." Kant nás tímto vyzývá k zamyšlení, zda směrnice našeho jednání je platná i pro ostatní a zda je obecně akceptovatelná. Při hodnocení vlastního jednání bychom si měli položit asi takovou otázku: Kdyby každý chtěl udělat/udělal to, co já, byl by svět ok? (Kategorický imperativ obecně je předpis, příkaz k nějakému jednání. Od hypotetického imperativu, který obsahuje nějakou podmínku (pokud chceš x, udělej y), se liší právě svojí bezpodmínečností.)

Psychologie na internetu:

www.psyx.cz > testy, poradna, hypnóza

www.psychotesty.psyx.cz > online psychologické testy

www.psychoweb.cz > články z psychologie, výtahy z knih

www.psychonet.cz > inteligentní test osobnosti

www.profi.psychonet.cz > psychologické testy pro firmy a personalistiku

www.velka.zlutasova.cz > online programy proti depresi a úzkosti

www.chytra.zlutasova.cz > kurzy základů psychologie přes internet

www.relaxace.psychoweb.cz > relaxace v mp3 ke stažení

www.chytra.zlutasova.cz

Online programy proti úzkosti a depresi

* zbavte se svých potíží z pohodlí svého domova

* zcela anonymní

* potřebujete jen zájem a internet

www.velka.zlutasova.cz

Stáhněte si relaxaci v mp3

* relaxační metody pomáhají proti úzkosti, stresu, při potížích se spánkem a jiných problémech

www.relaxace.psychoweb.cz

Inteligentní test osobnosti IES

* hodnotí 14 klíčových lidských vlastností

www.psychonet.cz